

fra sluttkampen i Berlin - 45 -

Lage Søgaard

118707

Kjære Georg. (D. 245)

23. September 1999

Att: Berlin 2. Mai 1945.

En interessant artikkel over Deg og dine »Königstiger» har jeg nylig lest i »Der Freiwillige». Vi nordmenn er alle svært stolte over Deg og at vi har lært Deg å kjenne.

Den Norske Ambassade i Tyskland (Berlin) vil spørre oss norske som kjempet i Berlin, om vår innsats i Berlin i april-mai 1945. Om dette har jeg et spørsmål til deg: Om morgenen den 2. Mai gjorde vi et utbrudd. Du og jeg har tidligere snakket om dette. Du med din »Königstiger» og jeg som vanlig fotsoldat (lanser). (Min PAK mistet jeg i Karlshorst). Hva heter området hvor utbruddet fant sted? Kan Du hjelpe meg med den riktige adressen? Hvor mange panser var med (i utbruddet)? Du sier 4, jeg så kun 2. De andre to var kanskje allerede dratt før jeg kom dit? I nærheten, for utbruddet (fant sted), kom russerne med et hvit parlamentærflagg. Jeg var tilstede – den russiske overgivelsen ble ikke anerkjent av oss.

Jeg kommer ikke til Ulrichsberg i år. Jeg er for tiden syk, men ikke så alvorlig. Snart er jeg atter på føttene.

Med kameratslige hilsener

Lage

Unnskyld for mulige skrivefeil

*(Lage Melvin Søgaard.
Mitteldalsgt. 3. 2000 Lillestrøm.
63801948 - 63816512
L.D. Hillitsmann.)
Deltok i Regiment Norge.*

Kameradenwerk Korps Steiner e. V.

29/9-99.

Med de hjerteligste hilsener fra Georg. Kjære Lage, bli snart frisk igjen !

Beretning fra min panser-innsats ved Klosterdorf/Strausberg

Vår enhet, den tunge SS-Panseravdeling 503 kom fra Schneidenhühl (?) 30.01.1946² Arnswalde, Stargard, nordøst for Stargard, Massow, Jacobshagen mot Golnow. Her nok en vellykket enkeltinnsats med å hjelpe ca. 1500-1700 flyktninger. 13 kilometer øst, i retning Naugart, var allerede besatt av russerne. I Golnow gruppering til Pasewalk, jeg kom med min panser til landsbyen Rossow og til forsyningsmester Berschoren hvor vi satte opp vårt kvarter. Her holdt vi oss i ro noen dager. Panserne ble på ny oppstilt og gjort kampberedt. Landsbyen var full av flyktninger og det kom stadig vekk flere »tog» (med flyktninger) med alle sine grufulle opplevelser på gjennomreisen til vest. I april 1945 gikk det videre til Oder, til vår beredskapsstilling i Angermünde og Frauenhagen.

Den 17. April 1945 rullet vi over Eberswalde til vår beredskapsstilling nord for Strausberg, og forbi landsbyen Klosterdorf. Øst for de »Svarte Berg», i de tidlige morgentimene, med 4 panser under ledelse av Oberleutnant Müller ble vi satt i skytstilling i skuddretning Grunow – Prädikow. (Først i 1997, under en gjennomreise i dette området, ble jeg klar over at det syd for oss i retning av Hohenstein, fortsatt lå en bevart pansergrav som var kjent av russerne ved eventuell luftoppklaring.

Rundt klokken 10 rullet de første russiske panserne, i en temmelig bred front mellom Ihlow og Grunow, understøttet av infanteri. Vi åpnet treffsikker ild på ca. 400 meters avstand og ødela i løpet av kort tid ca. 40-50 russiske panser, først og fremst pansere av typen T-34. Det noe kupert terrenget gav fienden en viss dekning, og gjorde det mulig for dem å samle seg uten at vi kunne se dem. I den kampen som fulgte gjorde røyken fra de liggende og brennende russiske panserne det vanskelig for oss å sikte. Det støttende (russiske) infanteriet trakk seg tilbake, formodentlig på grunn av vår treffsikre ild. Den kraftige ilden fra våre pansermaskingeværer holdt (det russiske) infanteriet nede (etter vitneutsagn i ettertid skal de russiske tapene ha vært meget store da de også forsøkte å berge sine døde og sårede).

Etter den første panserbølgen angrep russerne videre i en bred og massiv front med sine pansere. Rundt klokken 14 til 19(?) nærmet det russiske angrepet seg Erliegen. Vi hadde med 4 Königstigere og uten egne tap, ødelagt 105 av over 400 russiske pansere. (tallangivelse fra øyevitner fra Reichenberg og Alt-Friedland, hvor russerne natten i forveien gjorde overgrep mot sivilbefolkningen, særlig mot kvinner som ble brutalt voldtatt).

Kl. 16 kom det forsyningskjøretøy til oss med ammunisjon og bensin. 2 pansere trakk seg 300 meter tilbake i skogen, og 2 pansere gikk påny i stilling. Etter kort tid, bak oss i skogen, fulgte

² Skal vel være 30.01.1945

et sterkt nedslag fra russiske rakettbatterier. Som vi senere erfarte falt, med unntak av vognføreren og laderen på den 2. Panseren, hele besetningen som hugget ned. Kommandant var Oberleutnant Müller. Som pansersikring mot fienden og med lite ammunisjon ble Feldwebel Körner og meg selv tilbake. På stor avstand, ca. 1800 meter mellom Reichenow og Ihlow på en høyde, stod det i begynnelsen av vår innsats, 3 stabler med høy, og da så jeg en 4. stabel. På grunn av røyken fra brennende pansere kan jeg ikke gjenkjenne det helt nøyaktig. I min kikkert kunne jeg se at det fra den 4. stabelen kom en ildball, jeg gjenkjente silhuetten fra en Josef Stalin JS-122 panser og kunne tydelig se granaten i flukt mot min egen panser. Kort før anslaget mot pansertårnet dukket jeg bort, granaten rev bort vinkelspeilet, tårndekket og deler av tårnet selv. Dessverre falt kikkerten, som var festet på tårndekket, bort. Uten optikk var vi ikke lengre innsatsberedt. Vi dro tilbake til verkstedet på et gods ved Atlandsberg.

Etter hvert gikk marsjen til Berlin og her kjempet vi videre først og fremst som enkeltvogner til den bitre slutten i sentrum, ved Rikskanselliet og Riksdagsbygningen. Etter utbruddet den 2. Mai 1945 over Weidendammer-broen sprengte jeg, med godkjennelse fra General Bärenfänger, min panser ved krysset Schönhauser Allee – Bornholmerstrasse.

Panser:	Königstiger Nr. 314, schweren SS-Panzerabteilung 503
Kommandant:	Georg Diers
Richtschütze ³ :	Wolf-Dieter Kothe
Ladeschütze ⁴ :	Alex Sommers (falt ved Schönhauser Allee 2.5.1945)
Fahrer ⁵ :	Willi Kenkel
Funker ⁶ :	Bodo Harms

³ Richtschütze skytter
⁴ Ladeschütze lader
⁵ Fahrer vognfører
⁶ Funker radiooperator

Diers, Georg

Brevberetning 06.10.1980

Slutten 1945 i Berlin etter mitt syn

19. april 1945 - SS-Panzerabteilung 503 – beredskapsstilling ved Bülow – skade på ene belte-treffer på forpart og tårnet fra en JS 122⁷. Før dette ødeleggelse av 13 (russiske) pansere i løpet av ca. 19 minutter etter nødaverging. Vi står ved de »Svarte berg», bak oss ligger Klosterdorf. De russiske panserne og infanteri kommer i en bred front mellom Prötzel og Grunow.

20. april 1945 - På grunn av belteskader tilbake til verksted ved Hünow bei Müncheberg. Sveising av tårnet, (førte til) brann i panser (som ble) slukket med Tetralosemiddel ! Dette førte til skader på optikken og våpnene i (det indre) rommet (av panseren).

21. april 1945 - Om natten alarm da russerne bryter igjennom. Avmarsj mot Berlin med en panser på slep. Over Marzahn, Lichterfelde mot Brietz – verksted Krupp og Druckemöller.

22. april 1945 - Reparasjon av vår panser.

23. april 1945 - Innsats ved Brietz, Siemensstadt. Om ettermiddagen tilbake, til slutt innsats ved Marienfelde. Panseren var til 26 (april) sammen med to andre kommandanter i innsats.

24. april 1945 – Tidlig om morgenen ved Köpenick til Neukölln over Teltow-Kanal-broen. Ødela en JS 122 på broen. Det var det beste skuddet til skytteren, da han kun kunne se den venstre siden av brotegningen. Det var for kommandanten den 49. ødelagte panser. Radioen i panseren har falt ut, forbindelse med vognføreren kun med hyssing. Sikring av venstre pansersperre ved Sonnenallee retning mot bruene. Siste forpleining ved Spiess⁸ Oscha⁹. Taube. Ved middagstid tilbake til kampstilling ved Domstolen ved Neukölln. Ordre om innsats ved Neukölln i retning Bergstrasse, Richardstrasse. Fra Hertichaus Berliner Strasse ovenfor kampposisjonen.

25. april 1945 – Slaget ved Neukölln begynner. Russerne forsøker å komme over Bergstrasse og Berliner Strasse. Den nedgravne panseren (hovedposisjon Neukölln) blir skutt sønder og sammen. Om ettermiddagen blir vår kommandant såret. Han ligger livløs i panseren sin, det ene øyet er revet ut. På grunn av dette drar hele besetningen tilbake, for å bringe Ostuf.¹⁰ Til et lasarett. Transport ved hjelp av en LKW¹¹, ikke hørt fra han siden. Hvor får man tak i en kommandant så fort ? Ved fortauet står en Ostuf i en panseruniform, han var på grunn av skade i et Berliner lasarett, og han overtar kommandoen. Vognen kjører videre frem for motangrep, da russerne i mellomtiden har brutt igjennom ved Berliner Strasse. Motangrepet

⁷ JS (Josef Stalin) 122 (tung russisk panser)

⁸ Spiess (ansvarlig for forpleining – vanligvis underoffiser av høyre grad)

⁹ Oscha. (Oberscharführer)

¹⁰ Ostuf. (Obersturmführer)

¹¹ LKW (Lastkraftwagen - lastebil)

utførte vi sammen med den franske frivillige Division «Charlemagne»¹². Det lyktes oss å trene russerne bakover og gjenopprette den gamle tilstand. Her skjøt vi flere (russiske) pansere. Etterpå gjennombrudd ved Richardstrasse i det russiskkontrollerte Neukölln. Etter å ha ødelagt 3 pansere i nærheten av Jahnstrasse, var Ostuf., vår nåværende kommandant, nærmest hjemme. Tilbaketrekning videre til Hertieplatz.

26. april 1945 – Ordre om å begi seg i retning Hermannplatz. Etter skade på panser avkommandert til divisjonens kampstilling ved Potsdamer Platz, S-Bahn. Nedslagsild fra stalinorgler. Kommandanten hardt såret. Vi leverer han i lasarettet ved Anhalter Bahnhof. Videre til Potsdamer Platz. Der var det ingen kampstilling, den var i stedet flyttet til Potsdamer Strasse, i «arbeidets hus». Avmelding hos Ostubaf¹³, Kausch og Stubaf¹⁴. Herzig. Gjennom adjutanten, Ustuf¹⁵. Capell, får besetningen tilbake sin gamle kommandant, Diers. Til slutt ordre om (å dra til) verksted, som er forlagt ved Uhlandstrasse (Ku-Damm¹⁶). Vi gleder oss og ser frem til vår første natt med sovn.

27. april 1945 – Avmarsj til U-Bahn Stadtmitte. Oppgave å sikre Lindenstrasse og hjørnet av Kommandantenstrasse i retning Belle-Alliance-Platz.

28. april 1945 – Russerne, støttet av flammekastere, forsøker å bryte igjennom med kirken på høyre side, uten å lykkes.

29. april 1945 – I stilling ved Potsdamer Platz i retning mot Saarlandstrasse, Anhalter Strasse. På den andre siden av gaten panser (til ?) von Turk, med tungt artilleri skyter Ivan på Potsdamer Platz og på regjeringskvartalet. Med panser forsøker han å komme igjen fra Anhalter Bahnhof, men uten å lykkes. Blant annet skyter vi en JS 122, som kom fra baksiden av Haus der Vaterland¹⁷. Med sitt lange rør og sin egen panserlengde sperrer den Saarlandstrasse og danner en naturlig pansersperre.

30. april 1945 – Om ettermiddagen ordre over radio om avmarsj til Riksdagen. Panseren (til?) von Turk blir stående ved Potsdamer Platz. På veien bort dit setter russerne inn en svært kraftig radiotrafikk. Formodentlig har de også fanget opp våre ordre og meldinger. Riksdagsbygningen er tydelig truffet av granater, Plenumssalen er utbrent. Ved inngangssiden ser vi over mot Krolloperaen, til høyre for oss står et stort antall T-34, cirka 30 stykker, med kanonrørene rettet mot Riksdagsbygningen, mot oss. Etter nøye anvisninger til besetningen klarte vi å komme rundt hjørnet og rette en treffsikker ild mot disse.

1. mai 1945 – Innsats ved Riksdagsbygningen, Brandenburger Tor og til Siegestsäule. På denne aksen motangrep ved Krolloperaen. Foran Krolloperaen hadde noen russiske pansere samlet seg, i kjelleren til Krolloperaen var det fortsatt enkelte tyske sårede. Vi maktet å holde for-plassen fri. Vår radiooperatør, Alex Sommer, ble såret av en overledningskabel. Russerne har på denne dag med en patrulje trengt inn i Riksdagsbygningen, og kunne sette seg fast i midten av bygningen, og skyter mot oss enten fra oven i ulike luftsjakter eller fra

¹² 33. Waffen-Grenadier-Division der SS «Charlemagne»

¹³ Ostubaf. - Obersturmbannführer

¹⁴ Stubaf. - Sturmbannführer

¹⁵ Ustuf. - Untersturmführer

¹⁶ Ku-Damm - Kurfürstendamm

¹⁷ Haus der Vaterland (fedrelandets hus)

vindeltrapper. I øverste del av Riksdagsbygningen har vi fortsatt et par skytende tyngre maskingeværer, som litt etter litt faller ut. Under er det en tysk kampstilling. Et motangrep med vår støtte resulterer ikke i noe annet enn flere huller i de gjennurede vinduene. Rundt kl. 19 kommer det ordre om utbrudd. Ammunisjon i Göbbels-Villa Leipziger Strasse. Jeg har fått ordre om å melde meg i Rikskanselliet. Må løpe fra Hotell Adlon gjennom flere luftskyts-løpegraver, kommer igjen ovenpå og ser en stor trapp, som fører nedenunder. Trappen er sperret av med en stor plating, kun ved inngangen er det en åpning som gjør det bekvemt å springe igjennom. Jeg kom på denne måten gjennom bygningen, og ser på en torgplass ved Kaufer at man forsøker å brenne noe ved å kaste bensin på. Men med hvert forsøk stiger en røyksky høyt til værs, og russerne skyter igjen med granatkastere og artilleri mot oss. Det ble da lagt 2 T-miner under bålet, som ble detonert. Av Goebbels får jeg ordre om »Samling ved Bahnhof Friedrichsstrasse- Weidendammer Brücke, der motangrep med disse styrkene. Det kunne fortsatt komme til en 3-5 panser. Motstøt i retning Oranienburg, forening med kampgruppe »Wenk«, så videre til Schleswig-Holstein og der forening med de kanadiske styrkene og forberedelse til et angrep på øst. Her erfarte jeg at Adolf Hitler var død, han skulle i mellomtiden ha giftet seg med Eva Braun, og likene (som en brente) var likene av Hitler og Eva Braun.

Cirka kl. 21 samlet vi oss ved Friedrichsstrasse, foran Weidendammer-broen. Bak oss samlet det seg langsomt en kolonne av utbruddsvillige kamerater. Det var 3 eller 4 panserc, stormskyts, et par SPW¹⁸ og et par LKW. Weidendammer-broen var av oss sikret med en panserspærre. Jeg var fortsatt inne i Bahnhof Friedrichsstrasse, og måtte gå nedenunder og hadde noen samtaler med et par høyere SS-offiserer som kunne fortelle meg blant annet at det ovenpå, i en panservogn som stod fremfor hotellet, lå en kjent kommandør for en panseravdeling hardt såret.

Når jeg kom tilbake til panseren, meldte det seg flere uniformerte og ba om å bli tatt med. Som den første kom en stor mann med frakk. Gradstegnene kunne man ikke se, men det var Brigadeführer Mohnke fra Rikskanselliet. Han kom opp i tårnet, men måtte under utbruddet legge seg i hylseskapet, slik at han ikke hindret vårt arbeid ved en eventuell fiendtlig berøring. Etter Mohnke kom det en jente og en landser, som var kjente av Mohnke. Jeg kan ikke erindre om det var datteren og sønnen til Mohnke. Herr Mohnke selv var stille, han fortalte oss kun om Hitlers død. Piken og landseren satte seg på motordekslet. Etter mitt inntrykk fant utbruddet sted ved midnatt eller like før. Det kom nok en høyere offiser, også her var det ingen synlig tjenestegrad han hadde også en frakk, men ble vist tydelig respekt av de som stod rundt han. Han ba om å få bli tatt med. Også han steg opp på motordekslet. Ved midnatt, eller kort over, jeg skulle si mellom klokken 23 og 01, brøt vi ut. Vi måtte først skyve oss igjennom pansersperringen på Weidendammer-broen, da Königstigeren var for bred for åpningen. Ved den andre gaten, den som kom fra høyre – som jeg senere erfarte, ble vi utsatt for en morderisk ild fra alle typer våpen, både artilleri og infanteri, men mindre ild fra pansergjennomtrengende våpen. Alt som var festet til panseren ble skutt bort eller fjerret av: Kjede, slepetau osv. I vognen falt kommunikasjonsanlegget ut, og med største hastighet kjørte vognføreren videre, foran meg var et stort hull i gaten synlig, hvor vognføreren førte panseren. Som det viste seg etterpå var det inngangen til U-Bahnhof Oranienburger Tor. Via skytteren bad jeg vognføreren om å ta til venstre, på fortøuet. På fortøuet tok han med seg en mengde kandelabrer med ledninger for trikken.

¹⁸ SPW – Schwere Panzer Wagen

Etter en kort kjørestrekning kom vi til en panserspærre og stanset. Kommandantluken åpnet seg og en lueskjerm åpenbarte seg, i mørket kunne jeg ikke helt se merket, men så etter hvert at det var et dødninghode og det var en Untersturmführer. Han sa at han var sjåfør og 2. adjutant hos Goebbels. Han kjente svært godt til Berliner gatene, og etter eget utsagn hadde han hoppet opp på panseren på venstre side og holdt seg fast i tårnet da han kjente til at det ble skutt kraftig ved Ziegelstrasse. På spørsmål om hvor de andre var, som satt på bak oss, sa han at de var skutt i filler. Man så da også kun noe stoff- og kjøttrester.

Vi hadde befridd oss fra ledningen og kjørte langsomt, forbi pansersperringen. Denne Ustuf. kunne fortelle oss etter hvert om slutten i Rikskanselliet. Han var svært godt informert og fortalte meg at den sist påstigende personen var Bormann¹⁹. Av de tre, som satt bakerst, hadde ingen overlevet ilden. Han førte oss videre mellom Züricher Strasse og Schönhauser Allee, hvor det knapt fantes fiender og hvor alt var stille. Vi overvåket til venstre en stor kolonne, men kunne ikke bestemme hva det var. Ved en hydrant var kvinner og hentet vann. Vi stoppet vognen og fastslo at kolonnen på den andre siden var tyske. Vi kjørte da videre og kom til den såkalte 2. Russiske ringen ved Schönhauser Allee. Her forøkte General Bärenfänger, å ordne opp i kaoset og bad oss, om å kjøre under U-Bahn på den andre siden, i den hensikt å overta foringen. Etter en kort kjørestrekning kjørte vi over noen tyske miner. General Bärenfänger kom da straks tilbake, og jeg meldte av at vi for øyeblikket var bevegelseshemmet, men at vi i løpet av en time igjen var kampberedt. Da sa General Bärenfänger til meg «at min gutt, se til at du sprenger vognen, og først og fremst sørger for at du bringer dine gutter trygt tilbake til sine hjem». Jeg fortalte ham hvilke ordrer jeg hadde fått fra Goebbels. Da sa han at han hadde snakket med General Krebs, som førte forhandlinger ovenfor russerene, og at vi hadde tapt krigen totalt. Enhver skulle forsøke å komme trygt tilbake til sine hjem. Vi sprengte kampvognen, det var et trist øyeblikk. 39 panser hadde vi skutt, dvs. de pansere som vi kunne se gikk opp i flammer. Hva som ble liggende igjen, var det ikke alltid like lett å registrere.

02. mai 1945 – Dette skjedde frem til kl. 7. Under U-Bahn som tjente som høybane i nærheten av Schönhauser Allee og som løp ut fra denne. I kaoset som var gatelangs hadde jeg fortsatt besetningen min med meg, og kunne etter lengre tid overtale sjåføren av en Opel Blitz til å kjøre over denne brede gaten, som ble sterkt beskutt av russisk ild. Som den første vognen ville det kun være en 100 % sjanse å komme velberget over, alt annet ville være tapt. Etter å ha snakket med sjåføren, samlet jeg min besetning og forklarte dem hva som stod på spill, at de måtte henge seg på venstresiden av vognen og forsøke å komme seg over på den andre siden av gaten. På samme tid strømmet det også mengder av mennesker, soldater foran og med Hurra forsøkte de å komme over gate. Likene etter de falne hopet seg opp i hauger, høyere og høyere, slik at også denne flod/bølgen ble trengt tilbake. Dette var ikke lett da de som kom bak ikke så det som hendte foran dem, og trykket stadig på.

Opel Blitzen kjørte fremover, kom over krysset av gaten og ble stående fullstendig sonderskutt på den andre siden. Besetningen min våget ikke å hoppe av, og ble liggende ved vognen. Selv klarte jeg, lett såret, å komme over og humpet et par kilometer tilbake inntil jeg fant en Adler Cabriolet.

¹⁹ Martin Bormann

Vår lader, Alex Sommer, hadde pådratt seg et bukskudd ved denne anledning, og er registrert som savnet helt til i dag. Skytteren pådro seg en lett skade, og med dette gikk han sammen med radiooperatøren og vognføreren i russisk fangenskap. Selv dro jeg videre med min hvite Adler og støtte igjen på en utbrytende gruppe med Sturmgeschütze, 5 Sturmgeschützen og en stor kolonne militære og sivile på LKWs²⁰, Sankas²¹, sårede osv. Vi brøt ut i retning av Nauen – Oranienburg, det gikk gjennom landsbyer, tidvis under morderisk russisk ild. Alle som var skadet og såret ble etterlatt. Mange av de som ble etterlatt bad om en håndgranat eller om et nådeskudd. Man kunne kun dele ut håndgranater, så fremt de var for hånden, for å hjelpe disse unge. En Sanka, med to eller tre etasjer, ble truffet og de sårede hang skrikende utover sideveggene, det var et grusomt syn. Vi dro videre over Ackerland, videre gjennom landsbyer som var besatt av russere og til slutt inn i skogene hvor vår gruppe løste seg opp. Selv slo jeg meg igjennom over Neuruppin i retning Wittenberge og til Havelberg. Først var vi 5 mann, tilslutt var vi to og jeg som den eneste som klarte utbruddet. Vi hadde våre våpen med oss, på grunn av at SS-soldater ble omgående skutt etter at en først hadde merket seg blodgruppe-merket²². Dette har jeg med egne øyne sett et flertall ganger, og jeg ville ikke komme alene til »oven».

Den 17. Juni 1945 marsjerte jeg overraskende i russisk krigsfangenskap. Dette etter at jeg var blitt angitt av sjefen for den tyske militsen i Havelberg, en såkalt »Tüten Neumann» (tidligere tukthusfange) og overlevert til den Røde Arme. Hans eneste datter hadde jeg 4 dager tidligere reddet ut av Havel i forbindelse med drukningen der. Forhørene var harde, men henrettelsene var ikke fullt så ille. Tilslutt ble jeg to ganger, en gang i Havelberg og så en gang i Kümmernitz, på godset til Greven av Itzenplitz, dømt til døden. Men i det første tilfellet unnslopp jeg ved egne handlinger og i det andre tilfellet unnslopp jeg ved en tilfeldighet. Jeg kom deretter til Brandenburg, og så fra Brandenburg i krigsfangenskap, hvor jeg første juledag 1949 kom tilbake. På samme dag traff vi i Friedland min skytter og min vognfører, som samtidig var kommet i fangenskap. Skytteren hadde arbeidet i et steinbrudd i nærheten av Stalino, mens vognføreren hadde arbeidet i nærheten av Stalingrad. Vi ble løslatt på samme dag, og slik fant beretningen om vår panser sin slutt.

Panser:	Königstiger Nr. 314, schweren SS-Panzerabteilung 503
Kommandant:	Georg Diers
Richtschütze ²³ :	Wolf-Dieter Kothe
Ladeschütze ²⁴ :	Alex Sommers (falt ved Schönhauser Allee 2.5.1945)
Fahrer ²⁵ :	Willi Kenkel
Funker ²⁶ :	Bodo Harms

²⁰ LKWs – lett lastebil

²¹ Sankas - Sanitetsvogner

²² SS-soldater hadde tatoveret inn blodgruppen sin på undersiden av venstre overarms

²³ Richtschütze skytter

²⁴ Ladeschütze lader

²⁵ Fahrer vognfører

²⁶ Funker radiooperatør

ARNE NÆVERDAL
Distrikts- og kontrollveterinær MDNV

4878 ~~XXXXXXXXXX~~ Batteriveien 26,
~~XXXXXXXXXX~~ GRIMSTAD 8/11.99.
TLF. 041 - 40 860
POSTGIRO 5 95 86 80
BANKGIRO 2840.07.21132

Geir Brenden,
Gjøvik.

Hukommelsen skal ikke være på topp hos en 87-åring, men jeg tar sjangsen på å rable ned direkte.

Til Finnlandskrigen 1939-40 kom jeg som eneste norske veterinær etter ønske fra bl.a. sjefen for det norske veterinære militærvesen, Moholt. Jeg ble kalt opp til ham på Akershus Festning og bedt om å overbringe hilsener til hans finske kolleger. Jeg ble også oppsøkt av Landbruksdepartementets veterinæravdeling, hvor jeg ^{ble} "omfavnet" med en gave(?) på 500 kr.. Det rakk til en ryggsekk! -- Jeg ble beordret til Karelen som reg. veterinær, men kom aldri i kamp, ettersom freden inntrådte en måned tid senere. Jeg opplevde imidlertid å få hånden til marskalk Mannerheim ved oppstilling utenfor Gamle Wasas skyddskårdistrikt i Åbo.

Jeg gikk gjennom infanteriutdannelsen i Breslau. Sammen med Per Inerslund landet jeg tilslutt i reg. Vestland og deltok som menig gjennom hele Ukraina. Per og jeg var hele tiden sammen, på godt og vondt, mest det siste. Om én av oss falt, skulle den eventuelt gjenlevende forsøke å få kameraten i norsk jord! Ved Onjepropetrovsk skulle brohode over til andre elveside forsøkes. Alle fagfolk skulle trekkes ut grunnet medregnet stor tapsprosent. Per og jeg sto 4-6 mann fra hverandre på oppstillingsplassen. Kommandanten forlangte håndopprekning. Per meldte: "Wir haben einen veterinær hier!". "Links heraus!" skrek sjefen, "Sie haben sich in Kaiser Allee 188 in Berlin zu melden!" Jeg krøp inn i et fly med sårede og døende til Budapest og derfra skrangletog til Berlin. Overkommandoen sendte meg til Heimat Pferdellazarett i Radom, Polen. Med erfaring og kunnskaper i kirurgi ble jeg etter kort tid tildelt sjefstillingen for den kirurgiske avdelingen med ca. 1500-2000 hester på sykestallene. Jeg opererte ca. 15-20 stk. daglig. Mine kolleger og "veterinærgehilfe" kastet og bedøvde hestene før de banket på min kontordør og meddelte at "kniven" kunne komme. Opp og ut med den sovende patient, en ny stakkar kom inn, o.s.v.

Det var ca. 15 veterinærer på Lazarettet. Enkelte var mindre samarbeidsvillige. Jeg godtok ikke at antall snorer på uniformen blandet seg inn i mitt faglige arbeide og mitt temperament ga vel utslag i høyst upassende uttrykk overfor tyske øverstkommanderende. "Skutt blir den---". Jeg ble sendt til Berlin. Etter 2 dagers heksejakt fikk jeg for-

ståelse for og meget høy anerkjennelse som veterinærkirurg. Jeg fortsatte som tidligere. Vedkommende general traff jeg aldri mere.

Det var Finnland jeg ville hjelpe. Forlovet med en studievenn fra Stockhølmstiden og delte hybel med en finsk veterinærstudent ble båndene meget faste. Hver sommerferie i Kyrkslætt (4 mil sydøst for Helsingfors) med uvanlig gjestfrihet ga meg samvittighetskrav da F. ble angrepet av Sovjet første gangen. Skjulle jeg så svikte dem når jeg fikk brev fra mine venner om forflytning til nord-Karelen? For annen gang? Jeg kom til det tyske Gebirgskompaniet i Kuusamo og Kiestinki i de karelske skoger mellom Ladoga og Petsamo. Maack var reg.kdør. Jeg har hans bilde i treramme, tatt ut av de karelske skogers virke, med 5x1 1/2 cm. signeringsskilt i kobber "Mit herzlichen Wünschen zum 9.11.12" (min gebursdag). Kjerne-karen falt på sin jobb.

Jeg fikk så forespørsel fra Landbruksdepartementets veterinæravdeling og Arthur Qvist (sjefen for Den norske legion) om å overta som leder for Statens Kjøre- og Rideskole. Dette gjorde jeg og reportasje derfra kan leses i Fritt Folk av torsdag 6(?) oktober 1944.

Foto av meg i uniform (obersturmführer og hauptsturmführer) forsvant under ransakningen i min bolig (jeg kaller det tyveri) underskrevet

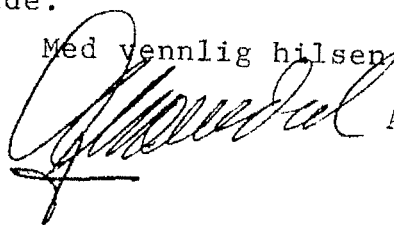
av Tron Moger (Gran lenemannsbestilling) og vaktmester på Åstjern fangeleir Olaf Randen 8. aug. 1945.

21 forskjellige effekter som uniformer, bøker, offisersfrakk av skinn med ekstra løst saueskinnsfór, papirer, brev, fotoalbummer, etc. etc.!!

Dette var noe av det jeg i farten kan komme på.

Lykke til med ditt arbeide.

Med vennlig hilsen

A. Næverdahl

ARNE NÆVERDAL
Distrikts- og kontrollveterinær MDNV

~~XXXXXXXXXX~~ Batteriveien 26,
4878 ~~XXXXXXXXXX~~GRIMSTAD 8/11.99.
TEL. 041 - 40 850
POSTG.RD 5 95 35 80
BANKGIRO 2840.07.21132

Geir Brenden,
Gjøvik.

Hukommelsen skal ikke være på topp hos en 87-åring, men jeg tar sjangsen på å rable ned direkte.

Til Finnlandskrigen 1939-40 kom jeg som eneste norske veterinær etter ønske fra bl.a. sjefen for det norske veterinære militærvesen, Moholt. Jeg ble kalt opp til ham på Akershus Festning og bedt om å overbringe hilsener til hans finske kolleger. Jeg ble også oppsøkt av Landbruksdepartementets veterinæravdeling, hvor jeg ^{ble} "omfavnet" med en gave(?) på 500 kr.. Det rakk til en ryggsekk! -- Jeg ble beordret til Karels som reg. veterinær, men kom aldri i kamp, ettersom freden inntrådte en måned tid senere. Jeg opplevde imidlertid å få hånden til marskalk Mannerheim ved oppstilling utenfor Gamle Wasas skyddskårdistrikt i Åbo.

Jeg gikk gjennom infanteriutdannelsen i Breslau. Sammen med Per Jøerslund landet jeg tilslutt i reg. Vestland og deltok som menig gjennom hele Ukraina. Per og jeg var hele tiden sammen, på godt og vondt, mest det siste. Om én av oss falt, skulle den eventuelt gjenlevende forsøke å få kameraten i norsk jord! Ved Dnjepropetrovsk skulle brohode over til andre elveside forsøkes. Alle fagfolk skulle trekkes ut grunnet medregnet stor tapsprosent. Per og jeg sto 4-6 mann fra hverandre på oppstillingsplassen. Kommandanten forlangte håndopprekning. Per meldte: "Wir haben einen veterinær hier!". "Links heraus!" skrek sjefen, "Sie haben sich in Kaiser Allee 188 in Berlin zu melden!" Jeg krøp inn i et fly med sårede og døende til Budapest og derfra skrangletog til Berlin. Overkommando sendte meg til Heimat Pferd Lazarett i Radom, Polen. Med erfaring og kunnskaper i kirurgi ble jeg etter kort tid tildelt sjefstillingen for den kirurgiske avdelingen med ca. 1500-2000 hester på sykestallene. Jeg opererte ca. 15-20 stk. daglig. Mine kolleger og "veterinærgehilfe" kastet og bedøvde hestene før de banket på min kontordør og meddelte at "kniven" kunne komme. Opp og ut med den sovende patient, en ny stakkar kom inn, o.s.v.

Det var ca. 15 veterinærer på Lazarettet. Enkelte var mindre samarbeidsvillige. Jeg godtok ikke at antall snorer på uniformen blandet seg inn i mitt faglige arbeide og mitt temperament ga vel utslag i høyst upassende uttrykk overfor tyske øverstkommanderende. "Skutt blir den---". Jeg ble sendt til Berlin. Etter 2 dagers heksejakt fikk jeg for-

ståelse for og meget høy anerkjennelse som veterinærkirurg. Jeg fortsatte som tidligere. Vedkommende general traff jeg aldri mere.

Det var Finnland jeg ville hjelpe. Forlovet med en studievenn fra Stockholmsstiden og delte hybel med en finsk veterinærstudent ble båndene meget faste. Hver sommerferie i Kyrkslätt (4 mil sydøst for Helsingfors) med uvanlig gjestfrihet ga meg samvittighetskrav da F. ble angrepet av Sovjet første gangen. Skulle jeg så svikte dem når jeg fikk brev fra mine venner om forflytning til nord-Karelen? For annen gang? Jeg kom til det tyske Gebirgskompaniet i Kuusamo og Kiestinki i de karelske skoger mellom Ladoga og Petsamo. Maack var reg.kdør. Jeg har hans bilde i treramme, tatt ut av de karelske skogers virke, med 5x1 1/2 cm. signeringsskilt "kobber" "Mit herzlichen Wünschen zum 9.11.12" (min gebursdag). Kjernekarer falt på sin jobb.

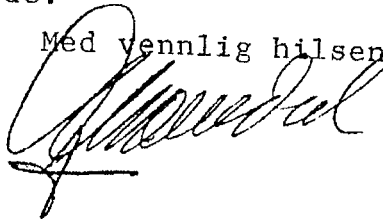
Jeg fikk så forespørsel fra Landbruksdepartementets veterinæravdeling og Arthur Qvist (sjefen for Den norske legion) om å overta som leder for Statens Kjøre- og Rideskole. Dette gjorde jeg og reportasje derfra kan leses i Fritt Folk av torsdag 6(?) oktober 1944.

Foto av meg i uniform (obersturmführer og hauptsturmführer) forsvant under ransakningen i min bolig (jeg kaller det tyveri) underskrevet av Tron Moger (Gran lenemannsbestilling) og vaktmester på Åstjern fangeleir Olaf Randen 8. aug. 1945.

21 forskjellige effekter som uniformer, bøker, offisersfrakk av skinn med ekstra løst saueskinnsfôr, papirer, brev, fotoalbummer, etc. etc.!!

Dette var noe av det jeg i farten kan komme på.
Lykke til med ditt arbeide.

Med vennlig hilsen

 A. Næverdahl